SVM 2003031. St. Ladegaards Mark, St. Ladegaard HGD. matr.nr. 1a, Slaglille sogn. Alsted Herred. Vestsjællands Amt. Stednr. 040110. KUAS j.nr. FOR 2003-2123-0110.

Prøveundersøgelse ved St. Ladegaards Mark med fund af enkelte ikke nærmere daterbare forhistoriske anlæg som kogegruber m.v.

Foretaget i dagene 18-21 august 2003.
Udgravningsleder var Henrik Høier.

Indholdsfortegnelse

Abstract 2
Undersøgelsens forhistorie 2
Administrative data 2
Øvrige data 2
Topografi, terræn og undergrund 3
Målesystem 3
Udgravningsmetode 3
Undersøgelsens resultater 3
Fremtidigt arbejde 4
Anlægsliste 5
Anlægsbeskrivelser 5
Fundliste og -beskrivelser 6
Fotoliste 6
Liste over måledata 6
Bilag 1 Oversigt over de beskrevne anlægs placering i søgegrøfterne
Bilag 2 Oversigt over søgegrøft og fyldskifter ved Tuel Å (østligste del)

Abstract

Kortvarig prøveundersøgelse på St. Ladegaards mark langs jernbanen og Næstved landevej, hvor kun enkelte forhistoriske anlæg blev påtruffet. Det drejer sig hovedsagligt om mindre kogegruber og lign. ikke nærmere daterbare anlæg.

Undersøgelsens forhistorie

Undersøgelsen blev foretaget fordi Sorø Kommune skal anlægge et renseanlæg på arealet, og der derfor skal nedlægges betonrør (Ø-50) til og fra selve renseanlægget. Ledningsføringen går langs Næstved Landevej fra krydset ved Ringstedvej (Krebshuset) og hen til jernbanen, hvor den drejer mod øst ned mod Tuel Å. Det sidste stykke ned mod åen kommer til at være en åben grøft. Undersøgelsen blev foretaget i dagene 18-21 august 2003.

Administrative data

Dato	Hændelsesforløb
2. juli 2003	Udtalelse og budget til KUAS til godkendelse
2. juli 2003	Brev med tegning fra ing. Nielsen & Risager, H. Risager - telefonsamtale med samme, hvorved "anmodning om udtalelse".
3. juli 2003	Telefonisk henv. fra H. Risager om det var muligt at placere undersøgelserne i sammenhæng. Lovet mail til Leif Stryger, Sorø kommune med kopi til H. Risager. Forts. I uge 31.
3. juli 2003	Efter aftale med H. Risager mail med forslag om samlet unders. til Leif Stryger, Sorø kommune med kopi til H. Risager.
4. juli 2003	Modtaget godkendelse af forundersøgelsesbudget kr. 53345,- fra KUAS
4. juli 2003	Udtalelse, kopi af godkendelsesbrev til rekvirenten.
14. juli 2003	Leif Stryger, Sorø kommune ferie til og med uge 30! Henrik Risager ferie til og med uge 29! jf. telefonmeddelelser begge steder.
21. juli 2003	Leif Stryger har stadig ferie /KC
5. august 2003	Opringning fra Henrik Risager, N og R, prøvegravning af ledningstrace uge 34 /KC
7. august 2003	Brev fra H. Risager med bekræftelse af prøvegravning uge 34 /KC
11. august 2003	Telefonisk forespørgsel fra H. Risager og starttidspunkt. Formodet uge 34, lovet tilbagemelding.
14. august 2003	Bekræftet maskinstation Sorø Maskinudlejning fra 18-08-03 kl. 8:00. Brev med kort dertil.
14. august 2003	mail til H. Risager vedr. starttidspunkt.
14. august 2003	Ejer orienteret om starttidspunkt telefonisk.
14. august 2003	Forespurgt vedr. kendte kabler H. Risager: Telefonkabel ved indk. til St. Ladegård og langs vej syd for indk. Intet langs jernbanen.
18. august 2003	Udgravning startet 8:00, Henrik Høier, Tina Lauritsen; Sorø Maskinudlejning (Kim)
21. august 2003	Feltarbejdet afsluttet, rapportarbejde påbegyndt.
21. august 2003	Telefonisk orientering til Henrik Risager om afsluttet feltarbejde og en del spor af nedgravninger og formodede ledninger langs landevejen.

Øvrige data

Prøvegravningen fandt sted i dagene 18 til 21 august 2003 og deltagere var Stud.Mag. Tina Lauritsen og Arkæolog Henrik Høier (udgravningsleder).
Selve gravearbejdet blev foretaget af en gravemaskine påmonteret en to meter bred planérskovl fra Sorø Maskinudlejning, og maskinførere var henholdsvis Kim Madsen og Jens Henrik Helt.
Vejret i perioden vekslede lidt mellem lunt solskinsvejr og overskyet lidt dryppende vejr, men der kom ingen regn af betydning, hvilket ellers var tiltrængt, da jorden på stedet pt. er fuldstændigt udtørret.
Arealet ejes af St. Ladegaard ved Godsejer Lars Erik Nobel, Store Ladegårdsvej 5, 4180 Sorø.
Udover undertegnede har Tina Lauritsen og Museumsinspektør Hugo H. Sørensen stået for tegningsarbejdets efterbehandling i MapInfo.

Topografi, terræn og undergrund

Arealet findes på 4 cm kort 1413-2-SØ. Terrænet er et svagt bølgende areal omkring kote 40-45 meter O.D.N. N. ud mod Næstved Landevej (vedr. terrænhøjde jvf. landmålermaterialet).
Jorden på stedet er brun sandet muld, hvis tykkelse varierer fra ca. 30-50 cm. Enkelte steder er muldlaget kraftigere, hvor der er foretaget opfyldning af tidligere lavtliggende partier.
Undergrunden består af meget kompakt og stenet grusmateriale, der for tiden er særdeles tør og ret vanskelig at grave i. Mod nord langs Næstvedvejen er der et mindre areal, hvor undergrunden bliver mere sandet.
På selve skråningen ned mod Tuel Å findes nærmest åen et forholdsvis kraftigt (ca. 40-50 cm.) tykt gytjelag, hvor der er optimale betingelser for bevaring af organisk materiale!

Det skal tilføjes, at der i grøft 2, særligt i dennes nordlige halvdel, kunne registreres mange moderne forstyrrelser såsom drængrøfter og kabelrender m.v. Desuden er der tydeligvis foretaget en del jordarbejder i forbindelse med vejføringen i tidens løb.

Målesystem

Alle gravede søgegrøfter blev tegnet i 1:100 efter udsatte målepunkter for hver 40 meter, der efterfølgende blev opmålt af Landmåler Torbjørn Mandahl Petersen, Landmålergården, Jernbanegade 11, 4690 Haslev. I denne opmåling findes også vores lokale nivellering, idet z-koordinaten er terrænnivelleringen. Opmålingen er foretaget med GPS i system 34-Sjælland.

Udgravningsmetode

Søgegrøfterne blev gravet med gravemaskine påmonteret en to meter bred planérskovl. Derefter blev grøfterne straks tegnet på tegnefolie i 1:100 på i alt 12 A-3 planer. De ganske få regulære anlæg blev samtidigt indtegnet og kort beskrevet. Der blev ikke foretaget egentlig udgravning af de fundne anlæg.

Af fotografisk dokumentation blev der taget lidt farvedias som oversigts- og arbejdsbilleder.

Undersøgelsens resultater

Ved prøveundersøgelsen ved St. Ladegaard blev der i alt gravet ca. 1900 meter fordelt på henholdsvis 897 meter ved grøft 1 og 992 meter ved grøft 2, hvilket svarer til knap 4.000 m².
Dette giver en forholdsvis stor dækningsgrad på ca. 40 %, idet det samlede anlægsareal oprindeligt blev opgivet til ca. 9600m². I realiteten bliver procentsatsen nok noget mindre, da anlægsarealet tydeligvis bliver større end det her angivne.
Der blev ingen daterbare anlæg eller genstande fundet ved undersøgelsen, men enkelte (max. 16) forhistoriske ”kogegruber” o.lign. kunne registreres.
Der blev ikke hjembragt fundmateriale fra undersøgelsen.

Fremtidigt arbejde

Yderligere undersøgelse på stedet synes ikke nødvendigt, da netop arealet langs Næstvedvejen (grøft 2) er meget gennemgravet/omlejret i nyere tid pga. drænledninger og jordarbejder m.v. i forbindelse med vejføringen.
Med hensyn til arealet langs jernbanen (grøft 1) er der knap så mange moderne forstyrrelser. I grøftens østlige ende ned mod Tuel Å skal det anføres, at der her findes et ret kraftigt gytjelag, hvori der er fine bevaringsforhold for organisk materiale!

Sydvestsjællands Museum d. 22 august 2003.

Henrik Høier

Arkæolog

Anlægsliste

Anlæg	Tegn.	Type
1	1	Kogegrube
2	3	Stolpehul?
3	4	Kogegrube
4	4	Kogegrube
5	5	Kogegrube
6	6	Recent
7	6	Recent?
8	6	Recent
9	6	Stolpehul?
10	6	Kogegrube
11	7	Oldtid?
12	7	Form. Recent
13	10	Grube
14	10	Grube
15	11	Grube
16	11	Grube
17	11	Recent
18	11	Stolpehul?
19	11	Recent
20	11	Recent?
21	11	Ildsted?
22	11	Grube
23	11	Grube

Anlægsbeskrivelser

Samtlige anlæg er kort beskrevet i fladen! Beskrivelserne er påført den respektive tegning.

1: Kogestensgrube. Sort trækulsfarvet sandet muld med ildskørnede sten.
2: Gråbrunt sandet muld, Stolpehul?
3: Gråsort trækulsfarvet muld med ildpåvirkede sten - kogestensgrube.
4: Sortgrå trækulsfarvet muld med ildpåvirkede sten – kogestensgrube.
5: Mindre anlæg – trækul og brændte sten.
6: Muldet plet, muligvis to stenspor. Ser recent ud.
7: Brun lerplettet fyld.
8: Muldet plet med mange små teglfragmenter – recent.
9: Mørk brun lidt mere muldet plet.
10: Kogegrube, trækulsholdig med brændte sten.
11: Mørkebrun sandet muld med en del småsten.
12: Brunsort muld med mange større sten! Form. nedgravede sten.
13: Lyst gråbrunt sandet muld med trækulsnister. Grube.
14: Lyst gråbrunt sandet muld med mange sten. Grube.
15: Lyst gråbrunt sandet muld med sten Grube.

16: Som anlæg 15.
17: Lyst brunt sandet muld, recent.
18: Mørk sortbrun sandet muld. Stolpehul?
19: Recent.
20: Sortbrun sandet muld.
21: Sort trækulsfarvet muld med store ildpåvirkede sten.
22: Lyst brunt sandet muld.
23: Som 22.

Fundliste og -beskrivelser

Der blev ikke hjembragt fund fra undersøgelsen.

Tegningsliste

T-nr.	Type	Skala	Initialer
1	Fladetegning	1:100	T.L
2	Fladetegning	1:100	T.L.
3	Fladetegning	1:100	T.L.
4	Fladetegning	1:100	T.L.
5	Fladetegning	1:100	T.L.&H.H.
6	Fladetegning	1:100	H.H.
7	Fladetegning	1:100	H.H.
8	Fladetegning	1:100	H.H.
9	Fladetegning	1:100	T.L.&H.H.
10	Fladetegning	1:100	T.L.
11	Fladetegning	1:100	T.L.
12	Fladetegning	1:100	T.L.

Fotoliste

Farvedias 200 ASA

F.nr.	Opt.	Motiv	Init.	Dato
2003F01	1-4	Grøft 1 set fra øst (fra Tuel Å)	H.H.	20/8-03
2003F01	5	Tina Lauritsen graver østligt i grøft 1 (gytjelaget)	H.H.	20/8-03
2003F01	6-9	Grøft 2 set fra syd – mod Ringstedvej/Krebshuset	H.H.	20/8-03

Liste over måledata

Måledata fra landmåler, System34SJ (x,y,z = originalværdier)

P	x	y	z	MI_X	MI_Y
P51	132560.01	112828.62	36.261	-132560	112828.62
P52	132572.71	112855.73	37.583	-132572.7	112855.72
P53	132574.93	112865.45	37.49	-132574.92	112865.46
P54	132584.03	112904.38	36.942	-132584.01	112904.38
P55	132592.02	112943.52	36.51	-132592	112943.52
P56	132601.09	112982.45	36.612	-132601.09	112982.43
P57	132611.37	113021.08	38.127	-132611.39	113021.08
P50	132545.96	112791.22	37.704	-132545.95	112791.22
P49	132541.89	112776.35	38.495	-132541.9	112776.34
P48	132547.95	112768.39	38.93	-132547.97	112768.4

P	x	y	z	MI_X	MI_Y
P47	132545.45	112754.11	39.246	-132545.46	112754.11
P46	132535.85	112715.32	39.407	-132535.84	112715.33
P45	132526.26	112676.53	40.239	-132526.26	112676.54
P44	132517.43	112637.52	40.392	-132517.41	112637.53
P43	132509.21	112598.44	40.273	-132509.23	112598.43
P42	132501.01	112559.3	41.387	-132501	112559.3
P41	132492.54	112520.26	42.656	-132492.53	112520.25
P40	132483.94	112481.23	43.11	-132483.96	112481.22
P39	132475.14	112442.22	42.863	-132475.16	112442.23
P38	132467.23	112403.03	43.376	-132467.22	112403.03
P37	132419.17	112245.96	38.354	-132419.19	112245.96
P36	132414.45	112216.41	37.346	-132414.47	112216.4
P35	132409.18	112168.4	40.082	-132409.18	112168.4
P34	132407.2	112154.58	40.694	-132407.21	112154.58
P33	132394.58	112104.59	41.72	-132394.6	112104.58
P32	132387.19	112077.61	41.87	-132387.19	112077.6
P31	132377.04	112038.95	40.916	-132377.03	112038.95
P30	132366.99	112000.29	41.734	-132366.98	112000.29
P29	132356.96	111961.58	41.551	-132356.97	111961.58
P28	132346.85	111922.92	42.26	-132346.86	111922.91
P27	132337.36	111884.08	42.498	-132337.38	111884.07
P26	132328.16	111845.18	41.394	-132328.14	111845.18
P25	132319.61	111806.09	41.381	-132319.62	111806.1
P24	131942.03	111542.47	42.294	-131942.05	111542.46
P23	131926.26	111548.74	42.308	-131926.26	111548.74
P22	131889.14	111563.56	42.901	-131889.11	111563.57
P21	131852.07	111578.59	42.919	-131852.06	111578.6
P20	131815.09	111593.7	43.219	-131815.1	111593.7
P19	131777.9	111608.4	43.292	-131777.9	111608.41
P18	131740.72	111623.17	43.1	-131740.7	111623.15
P17	131703.6	111637.93	42.7	-131703.6	111637.93
P16	131666.56	111653.01	42.618	-131666.54	111653.02
P15	131629.22	111667.26	42.693	-131629.2	111667.25
P14	131591.77	111681.33	42.192	-131591.76	111681.32
P13	131554.46	111695.74	41.7	-131554.46	111695.75
P12	131516.95	111709.81	41.263	-131516.98	111709.82
P11	131479.66	111724.08	40.537	-131479.68	111724.09
P10	131442.41	111738.77	40.667	-131442.43	111738.77
P9	131405.23	111753.23	40.232	-131405.23	111753.23
P8	131367.69	111767	39.682	-131367.7	111767
P7	131330.37	111781.84	39.151	-131330.35	111781.84
P6	131293.78	111797.94	38.397	-131293.78	111797.94
P5	131257.54	111814.72	36.148	-131257.54	111814.72
P4	131221.28	111831.7	35.305	-131221.26	111831.7
P3	131184.76	111847.91	34.284	-131184.73	111847.91
P2	131148.47	111864.6	33.26	-131148.45	111864.61
P1	131112.37	111881.77	32.261	-131112.36	111881.76